

At rejse er at leve

Aarhus Teater · Salonen · Urpremiere 29. november 2002

Tekst **H. C. Andersen**

Manuskript **Christian Steffensen og Jørgen Heiner**

Iscenesættelse **Jørgen Heiner**

Scenografi **Jørn Walsøe**

Kostumiere **Hanne Gissel**

Lysdesign **Knud Jacobsen**

Medvirkende **Christian Steffensen**

Ved klaveret **Lars Boye**

Teaterchef **Palle Jul Jørgensen**

Suffli **Susanne Schiller**

Forestillingsleder/afvikling af lys **Jacob Rosenberg**

Programredaktion **Jørgen Heiner, Trine Holm Thomsen og Agnete Krogh**

Foto fra afsluttende prøver **Jan Jul**

Plakat og program layout **Jørn Moesgård as**

Tryk **EJ Graphic A/S**

En tak til Fuzzy for tilladelse til at gøre brug af to
H.C. Andersen-kompositioner: *Slagelse - Plagelse*
og *H. C. Andersen på Stranden ved Korsør*

Tak til **Jørgen Skjerk, Jesper Mark Pedersen, Bodil Heister,
Johan de Mylius, Ejnar Askgaard, Karsten Eskildsen,
Niels Oxenvad, Solveig B. Ottosen, Paula Hostrup-Pedersen,
Merete Allen Jensen, Odense Bys Museer, H. C. Andersen Centret**

Aarhus Teater
er støttet af
Århus Amt

Hovedsponsorer:

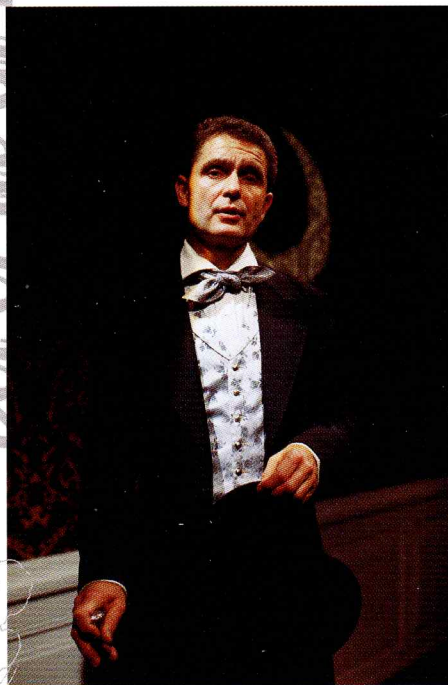
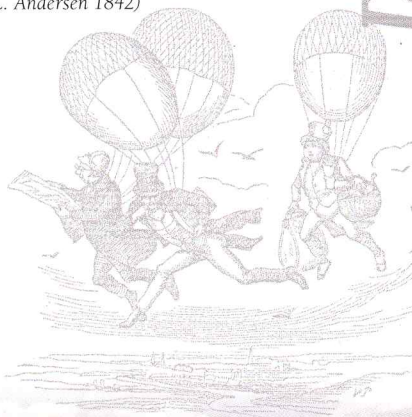

Hvor ordet slipper, taler tonerne

DET ER LIV AT REISE

Foraars-Taagerne sig hæve,
Grøn er hver en Plet!
Det at reise er at leve,
Blodet ruller let!
Solen kalder, Blomster dufte,
Milde Sommervinde lufte;
Ud, ja ud! Vi Seilet heise.
Det er Liv at reise!

(H. C. Andersen 1842)

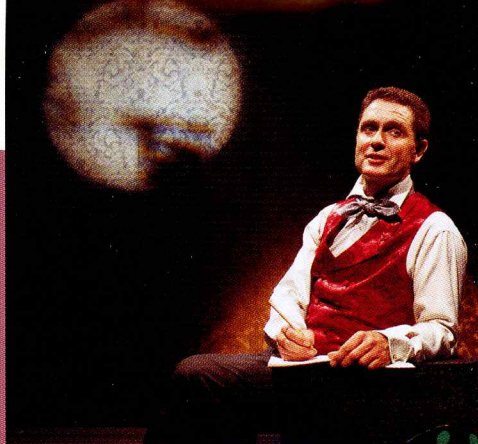

Mit Motto:
Giv ikke sorgerne husrum
et eneste øjeblik,
at de ikke bliver hos dig hele
livet igennem

H.C.Andersen

H. C. ANDERSENS REJSER

1819	Rejsen fra Odense til København	1849	Sverige: Göteborg, Trollhättan, Stockholm, Uppsala, Dalarna, Motala, Vadstena
1825	Rejsen til Latinskolen i Slagelse		
1830	Jyllandsrejse	1851	Slesvig, Weimar, Nürnberg, München, Schweiz, Milano, Schwarzwald, Heidelberg
1831	Første udenlandsrejse: Harzen, Leipzig, Berlin	1854	Wien, Triest, Venedig, Verona, München, Weimar
1833-34	Den store dannelsesrejse: Tyskland: Hamborg, Frankfurt, Rhinen Frankrig: Paris Schweiz Italien: Milano, Genua, Pisa, Firenze, Rom, Napoli, Vesuv, Pæstum, Capri, Venedig Tyskland: München Østrig-Ungarn: Wien, Salzburg, Prag	1855	Dresden, München, Schweiz, Zürich, Kassel, Weimar
1837	Kanalrejsen til Stockholm	1856	Sommerrejse til Weimar, Dresden
1840	Rejse til Lund	1857	London, Paris, Frankfurt, Weimar, Hamborg
1840-41	2. store udenlandsrejse: Tyskland: Breitenburg, Magdeburg, Leipzig, Nürnberg, München Italien: Rom, Napoli Sørejse til Grækenland: Athen, Piræus Tyrkiet: Konstantinopel, Smyrne, Sortehavet, Donaurejsen til Wien	1858	München, Dresden, Schweiz
1843	Hamborg, Düsseldorf, Bruxelles, Paris	1860	Tyskland, Schweiz
1844	Rejsen til Nordtyskland: Weimar, Leipzig, Dresden, Berlin, ophold på Föhr, Halligerne, Augustenborg	1861	Tyskland, Frankrig, Italien, Schweiz
1845-46	Hamborg, Berlin Weimar, Jena, Dresden, Prag, Wien, Triest, Ancona, Rom, Napoli, Sorrento, Sørejse til Marseille, Nîmes, Perpignan, Avignon, Lyon, Schweiz Pyrenæerne	1862	Spanien: Barcelona, Malaga, Granada, Sevilla, Madrid, Toledo, Algier, Tanger
1847	Holland: Amsterdam, Haarlem, Leyden, Haag, Rotterdam	1863	Frankrig, Tyskland
	Rejsen til England: London, Skotland: Edinburgh, Højlandet	1865	Sverige
		1866	Holland, Belgien, Frankrig, Spanien Portugal: Lissabon
		1867	Frankrig, Tyskland, Schweiz
		1868	Holland, Belgien, Frankrig, Schweiz, Tyskland
		1869	Tyskland, Østrig, Schweiz, Frankrig
		1870	Frankrig, Tyskland
		1871	Sverige, Norge
		1872	Tyskland, Østrig, Italien
		1873	Tyskland, Schweiz, Italien

OM AT REJSE

"O reise! reise!" det er dog den lykkeligste Lod! Og derfor reise vi ogsaa Alle; Alt reiser i det hele Univers! selv den fattigste Mand eier Tankens vingede Hest, og bliver den svag og gammel, tager Døden ham dog med på Reisen, den store Reise, vi alle reise. Bølgerne rulle fra Kyst til Kyst; Skyerne seile hen ad den store Himmel og Fuglen flyver med over Mark og Enge. (...) Ja, "reise", det er en fix Idee hos det hele Univers, men vi Mennesker ere Børn, vi ville endogsaa lege "at reise", midt under vores og Tingenes store, naturlige Reise.

(Skygebilleder – af en Reise til Harzen, 1831)

BILLEDDIGTEREN

I dansk kulturhistorie virker få begivenheder så betagende som H. C. Andersens fremtræden på den kunstneriske skueplads.

Denne mærkelige, kantede dreng, der 14 år gammel sagde farvel til Odense og tog dagvognen ind i den usikre, københavnske fremtid med 10 rigsdaler på lomme, fortryller os ved sit mod, sin følsomhed og sin gudhengivne, optimistiske skæbnetro. Vi strejfes uvilkårligt af den charme, hvormed han gjorde indtryk på sin samtid.

H.C. Andersen kunne bruge sine øjne. Han huskede en detalje med forbløffende nøjagtighed og havde en sans for figuren og det landskabelige, som tilførte hans digtning noget selvset og slidbart. Litterært blev den mundrette tone hans speciale, men der, hvor hans kunst når højest, og tanken indgår suveræn forbindelse med den daglige tale, er der også altid et udpræget visuelt element til stede. Ja, det er et spørgsmål, om ikke en billedkunstnerisk indstilling omformet til litteratur er den meget væsentlige årsag til den lethed hvormed hans digtning – trods de ofte mangelfulde oversættelser – har passeret landegrænserne. Folk forstod måske ikke helt den sproglige eller filosofiske finesse, men selve billedet gik ind; og mon overhovedet nogen anden digter, inklusive William Shakespeare og Charles Dickens, har efterladt sig så mange figurer, som til stadighed indgår i daglig tale og bevidsthed?

Tingene og personerne i hans fortællinger virker så fundamentalt synsoplevede, at man skulle tro, han havde tegnet eller klippet dem først – hvad han også af og til har. I romanen "Improvisatoren" (1835), hvor hans evner for første gang udfoldede sig virkelig overbevisende, er den billedmæssige indflydelse endda så stor, at man kan påvise, at flere af naturskildringerne ligefrem er skrevet over de landskabs- og arkitekturtegninger, han hjemførte fra Italien. Han havde, som allerede kunstkammeraterne i Rom sagde i 1833, en malers øje, og at hans brug af de billedmæssige virkemidler er en vigtig del af hans originalitet som digter, understreger Vincent van Gogh i et brev til broderen i 1877, hvor han skriver, at Andersen havde "âme d'artiste", og dermed menes en bildende kunstners sind.

(Kjeld Heltoft, H. C. Andersens Billedkunst, 1977)

DANMARK MIT FÆDRELAND

I Danmark er jeg født, der har jeg Hjemme,
Der har jeg Rod, derfra min Verden gaaer.
Du danske Sprog, Du er min Moders Stemme,
Saa sødt velsignet Du mit Hjerte naaer.
Du danske friske Strand,
Hvor Oldtids Kjæmpegrave
Staae mellem Æblegaard og Humlehave,
Dig elsker jeg! – Danmark, mit Fædreland!

Hvor reder Sommeren vel Blomstersengen
Meer rigt end her, ned til den aabne Strand?
Hvor staaer Fuldmaanen over Kløver-Engen
Saa deilig, som i Bøgens Fædreland?
Du danske friske Strand,
Hvor Danebrogen vaier, -
Gud gav os den – Gud giv den bedste Seier! –
Dig elsker jeg! – Danmark, mit Fædreland!

(.....)

Du Land, hvor jeg blev født, hvor jeg har Hjemme,
Hvor jeg har Rod, hvorfra min Verden gaaer,
Hvor Sproget er min Moders bløde Stemme,
Og som en sød Musik mit Hjerte naaer!
Du danske friske Strand
Med vilde Svaners Rede,
I grønne Øer, mit Hjertes Hjem hernede,
Dig elsker jeg! – Danmark, mit Fædreland!

(H. C. Andersen, 1851. Mel. Poul Schierbeck)

*Hvor man gør
størst lykke,
sagde professoren,
der skal man ikke
komme to gange.
Han var
menneskekender.*

Andersen

H.C. Andersen 1805 – 1875

PROLOG

I

HIST HVOR VEJEN SLÅR EN BUGT

II

HØJT UNDER TAGET, HVOR STUDENTEN BOR

III

TO BRUNE ØJNE JEG NYLIG SÅ

IV

DU LAND HVOR JEG BLEV FØDT, HVOR JEG HAR HJEMME

PAUSE

V

DET ER LIV AT REJSE

VI

SOM BLADE DER FALDER FRA TRÆET

EPILOG

Forestillingens varighed: 2 timer inkl. pause

Der er benyttet tekster fra flg. H.C. Andersen-værker:

Levnedsbogen (1832/1926) – *Mit livs eventyr uden digtning* (1846)

Mit livs eventyr (1855) – *Breve* (1878) – *Dagbøger* (1974) – *Optegnelsesbog* (o. 1850)

Fodrejse fra Holmens Kanal... (1829) – *Digte* (1830)

Fantasier og skitser (1831) – *Skyggebilleder...* (1831) – *Billedbog uden billeder* (1840)

En digters bazar (1842) – *Digte* (1847) *Fædrelandske vers og sange* (1851)

Samlede skrifter (1854) – *Et besøg i Portugal* (1866) – *Lykke-Peer* (1870)

Teatertekster: *Festen på Kenilworth* (1836) – *Meer end perler og guld* (1849) – *Ole Lukøje* (1850)

Hyldebor (1851) – *Eventyr og historier* (1835, 1845, 1848, 1853, 1858, 1862, 1872)

Forestillingens musik er af flg. komponister:

C. E. F. Weyse, J. P. E. Hartmann, Henrik Rung, Edv. Grieg, W. Petterson-Berger, J. C. Gabauer,

H. C. Lumbye, C. A. Pohlenz, C. H. Glass, Fritz Henriques, August Enna, Carl Nielsen,

F. Lange-Müller, Poul Schierbeck, J. C. Hæstrup, G. Neumark, Theodora Cormontan,

samt Benny Andersen, Erling D. Bjerno, Poul Dissing, Fuzzy, Bodil Heister,

Jesper Mark Pedersen og Knud Vad Thomsen

